

Új cigány folyóirat

– „Rom Som” azt jelenti: „Ember vagyok” –

Mindössze néhány hónap telt el azóta, hogy ezen a hasábkon üdvözölhattük az azóta is újdonságnak és egyedülvalónak számító „Cigányfűró” első számának megjelenését (ahogy akkor hinni mertük, a Balogh Attila által jegyzett „kisebbségsszellemű” orgánus óta sem adott fel egy jottányit sem minőségéből), s máris új roma művelődési havilapot köszönhetünk az „Amaro Drom”-ban. Megjelent a „Rom Som”.

Talán nem túlzunk, ha azt mondjuk: a „Rom Som” nem egyszerűen „lap” (lil), nem egyszerűen folyóirat, ahogyan az impresszum szerény minősítése üzeni, hanem térben és időben egyaránt egyetemes hiányt pótló s tiszteletre méltó ambícióit tekintve (ismét) egyedülálló vállalkozás: *intézmény*. De legalábbis felmutatása annak, hogy a roma kultúra eddigi intézményenkívülisége méltatlan megkülönböztetés (volt), tovább nem folytatható.

Teljes joggal írja a szerkesztőségvezető Choli Daróczi József beköszöntőjében: „Az iskolák, az iskolák tudományos műhelyei a szellem bázisai és talpkövei, ahol az ember azzá válik, azzá válhat, ami: ember. A „Rom Som” azaz „Ember vagyok” iskola is, tudományos igényű műhely is, és a szellemi partok közötti híd is.”

Kényszerűség, de a „Rom Som” értékeit növelő kényszerűség, hogy ez a lap pótolja e pillanatban a nem létező Cigány Nyelvtudományi Intézetet, a Roma Történet-, Művelődés-, Hit-, Nevelés-, Zene-, Tánc- és Néprajztudományi Akadémiát, és „iskolák”, intézmények, tanszékek, akadémiák egész sorát, elsőként beleértve az irodalmi nyelvvelés intézményét. Ki- vagy inkább betekintéssel a roma képzőművészet alkotásai felé.

A „Rom Som”-ban közölt művek sora teológiai „alpművekkel”, keresztény (római katolikus) imák cigány fordításával (*Amaro dad, O inzhericko dobrojipe, E apashtalicko patyamnyi kris*) és egy evangéliumi idézet-

tel (*Chachipe kathar o Mate, Mátétól való bölcsesség*) kezdődik, majd a folyóirat más részein újabb Szentírásszövegekkel folytatódik Choli Daróczi kiváló cigányításában. Mohácsi Edit, Kovács József, Rácz Lajos, Szepesi József, Rigó József, Osztójkán Béla magyar, Choli Daróczi József cigány nyelvű versekkel jelentkeznek a lapban, Horváth Gyula magyar nyelven írt költeményének pedig a fordítása olvasható itt. S „természetesen” nem hiányozhat Federico Garcia Lorca sem, akárcsak a Kőműves Kelemen-ballada roma nyelvű változata (*Manulo zidareski ballada*).

Az érdeklődő olvasó számára hasznos ismereteket nyújt a lap 26. oldalán a cigány nyelv történeti-komparatív-hangtani vonatkozásait, illetve a hozzá tartozó szakirodalmat kivonatolva közlő dolgozat első része (szerző nélkül), igen igényes Bódi Zsuzsanna két nyelven (magyarul és angolul) közölt tanulmánya „Üdvözlési formák két oláh-cigány közösségben” címmel, amely a lovar és a mashar népeletbe is bepillantást nyújt.

A folyóirat egyik legélvezetesebb olvasmánya Csemer Géza tragikomédiája „századunk ötvenes éveiből” s más vonatkozásban Lakatos Menyhért „Vojakot-hem” című elbeszélése. Burai Katalin „Búcsú” címmel közlő érzékeny lélekre valló novellát, Holdosi József pedig „A döntés” címmel regényrészletet a lapban.

A folyóiratszám grafikái a korán elhunyt Péli Tamás hagyatékából valók.

Nagy Gusztáv „Balval” című fordítása része annak a készülő (életműnek sem utolsó) sorozatnak, amellyel a tehetséges roma író Shakespeare munkássága felé fordul.

A folyóirat záró oldalain – ilyen talán még nem volt – cigány nyelvű recenziókat találhat az olvasó.

Az **AmaroDrom**
ROMA KISEBBSÉGI LAP
1995. márciusi számából

Bada Márta festménye: Anya gyermekével